

Rondetafel Onderwijs-Industrie: stand van zaken zomer 2023

Waarom deze rondetafel?

1. Uitdagingen

Uitdaging 1: Sterke vergrijzing

40% van de arbeiders is ouder dan 50 jaar en slechts 5% is jonger dan 25 jaar. De verwachte uitstroom tegen 2025 is 30-35% en is vandaag al gestart!

Uitdaging 2: Vacatures

In 2022 werden meer dan 1.200 vacatures gedetecteerd via PrintmediaJobs. Momenteel raken de vacatures moeilijk ingevuld. Bedrijven krijgen geen respons. Weinig juiste profielen in uitzendwerk. Bedrijven schakelen headhunters (voor alle profielen!) in, lage respons. Anderzijds gaan bedrijven soms onzorgvuldig om met aangeboden kansen. Hier liggen mogelijkheden voor verbetering van HR binnen de onderneming.

Uitdaging 3: Hightech en veranderende competenties

De beroepen in de sector zijn in evolutie en worden steeds meer geautomatiseerd en gedigitaliseerd waardoor de competenties van de werknemers eveneens veranderen.

Uitdaging 4: Profiel van de leerlingen

Leerlingen hebben steeds meer een rugzak waar extra energie naar toe gaat vanuit de leerkrachten en tijdens de bedrijfsstages. Het profiel van de huidige leerling in arbeidsmarktgerichte opleiding (BSO) is een complexer profiel dan +/- 10 jaar terug.

Uitdaging 5: Beperkte instroom op de arbeidsmarkt vanuit onderwijs en dalend leerlingenaantal voor de TSO/BSO richtingen

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BSO3	85	113	109	96	73	103	85
TSO3	253	309	288	284	229	227	221
Waarvan in MM	148 MM	198 MM	159 MM	180 MM	140 MM	153 MM	163 MM

Uitdaging 6: Beperkte instroom op de arbeidsmarkt vanuit VDAB

In 2022 stroomden slechts 50 werkzoekenden in een VDAB opleiding in het competentiecentrum in Turnhout in.

Uitdaging 7: Kostprijs tweedehands machines, hoog oplopende onderhoudskosten en aanschaf nieuwe machines

2. Kansen

Leren van elkaar, rondetafels onderwijs - industrie

Uit de [online bevestigingen](#) en de rondetafels van maart en november 2022 zijn 3 prioritaire acties naar voren gekomen waar onderwijs en industrie extra aandacht aan moeten besteden. Naast deze 3 rondetafels zal GRAFOC met vertegenwoordigers van de netten en de koepels om net- en koepel overschrijdend overleggen.

- Promotie printmedia sector en -onderwijs
- Technische uitrusting van scholen met een duidelijke toekomstvisie
- Stages en duaal leren
- Overleg met vertegenwoordigers van de netten en de koepels

Mogelijke pistes:

- GRAFOC zal jaarlijks één of twee rondetafels onderwijs-industrie blijven inrichten om kennis te delen tussen scholen over de netten en koepels heen.
- GRAFOC zal deze rondetafels samen inrichten met PaperPackSkills.
- GRAFOC zal overleg plegen met Woodwize (houtsector) om na te gaan hoe de houtsector de veranderingen in het onderwijs aanpakt.

2.1 Promotie printmedia sector en -onderwijs

Voor dit onderwerp kan een rondetafel ingericht worden om in beeld te brengen hoe scholen promotie voeren voor hun opleidingen, wat er nu reeds gebeurt of ondersteund wordt door GRAFOC en PaperPackSkills en welke rol de sectorfederaties hierin kunnen spelen. Na deze rondetafels kunnen de resultaten verspreid worden bij scholen en bedrijven.

a. Imago

- i. Bij schoolbezoeken zien potentiële leerlingen en de ouders oude machines, spreekt dit nog wel aan?

Mogelijke pistes:

- Scholen investeren steeds meer in digitale druksystemen. Tijdens schoolbezoeken kan de focus meer gelegd worden op digitaal drukken.
- Toon boeiende bedrijvenfilms van printmedia bedrijven tijdens schoolbezoeken.

- ii. Veel bedrijven staan open om leerlingen en leerkrachten rond te leiden tijdens bedrijfsbezoeken

Mogelijke pistes:

- Plan bedrijfsbezoeken met jongeren van het 4de jaar zodat ze een beter zicht krijgen op de jobs in de printmedia sector.
- Beperk je niet tot één type bedrijf maar zorg voor bezoeken in bedrijven met diverse activiteiten.
- Stap af van het ambachtelijke, leg tijdens bedrijfsbezoeken ook de nadruk op duurzaamheid en werkzekerheid.

- iii. [Promocampagne PrintmediaJobs](#)

Via PrintmediaJobs start het sectorale loopbaanfonds GRAFOC een campagne om mensen warm te maken voor een job in de printmedia industrie. PrintmediaJobs fungeert steeds meer als de portaalsite voor iedereen die werkt of wil werken in de printmedia. Aanbod van vacatures, stagebedrijven, diensten, jobmatching, ...

Met de nieuwe promocampagne via social media en een reeks van drie gratis posters in grafische scholen wordt iedereen die op zoek is naar een job in de ruime creatieve/technische printmedia sector gestimuleerd.

De posters worden verspreid onder 35 Vlaamse scholen die printmedia opleidingen aanbieden, van drukker en afwerker tot crossmedia.

Mogelijke pistes:

- Deze campagne verspreiden bij de 36 printmedia scholen.
- Nagaan of deze campagne verder verspreid kan worden bij bedrijven en leveranciers.

- iv. Instroom in bedrijven vergroten

Bedrijven kampen nog steeds met openstaande vacatures maar jongeren uit creatieve (grafi- en printmedia) vinden nog onvoldoende de weg naar deze openstaande vacatures.

[Naast de 14 klassieke grafische scholen zijn er 21 scholen bij gekomen](#) die een vorm van grafische opleiding aanbieden. Deze scholen bieden tot nu toe meestal ook MultiMedia (crossmedia) en publiciteitsgrafiek aan. Het profiel van deze leerlingen kunnen mogelijk vacatures invullen in de LFP en digitale drukkerijen.

Mogelijke pistes:

- GRAFOC werkt mee aan de intersectorale campagne (vanuit de sociaal economische raad van Vlaanderen, SERV) om de instroom in BSO en TSO te vergroten.
- GRAFOC zal samen met de pedagogisch adviseurs bekijken hoe we deze 21 extra scholen kunnen betrekken.
- GRAFOC zal samen met Febelgra en Fespa overleggen om een rondetafel in te richten voor deze scholen.

- v. Promotie printmedia beroepen via verschillende projecten
Om de grafische opleidingen in beeld te brengen bij jongeren ondersteunt GRAFOC al verschillende jaren diverse initiatieven. Deze initiatieven richten zich veelal op leerlingen (en leerkrachten) vanaf de 3de graad basis en 3de graad secundair onderwijs.
Bij een aantal van deze initiatieven worden eveneens lespakketten aangeboden.

Mogelijke pistes:

- In kaart brengen welke vormen van promotie er reeds bestaan en bekijken hoe we deze beter bekend kunnen maken bij bedrijven en de onderwijspartners.
 - [MFIP](#)
Richt zich op de regio Kempen, ook bedrijven buiten deze regio engageren zich voor dit project.
 - [ZegHetMetKleur](#)
Bereikt voornamelijk de regio Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen
 - [TechnoTrailer](#)
Richt zich op de provincie Antwerpen
 - [Het Beroepenhuis](#)
Bereikt voornamelijk de regio Oost- en West-Vlaanderen en Antwerpen
 - [Onderwijspublicaties GRAFOC](#)
 - Nagaan hoe we de lespakketten kunnen verspreiden bij scholen.
 - Promotie voor opendeurdagen van scholen via sociale media
- vi. Campagne Febelgra
'De Indrukmakers', de nieuwe marketingcampagne voor de grafische branche voor de volgende jaren. "Dit is meer dan een campagne", zegt Denis Geers, de voorzitter van Febelgra. "Dit wordt een beweging." We willen een positief beeld uitdragen van onze sector. Papier is geen vervuilend product maar een voorbeeld van de circulaire economie."

Mogelijke pistes: Nagaan of de onderwijs promotiecampagnes kunnen gekoppeld worden aan "De Indrukmakers"

- vii. Visie binnen onderwijs van watervalsysteem ombuigen naar een positieve keuze. Jongeren weten bij hun studiekeuze van basisonderwijs naar secundair in veel gevallen nog niet wat ze willen doen. ASO lijkt de eenvoudigste keuze maar is in veel gevallen niet de beste keuze.

Het veranderen van studierichting is dikwijls een goede en bewuste keuze maar momenteel wordt dit met de negatieve term "watervaleffect" omschreven. Deze negatieve perceptie wordt door jongeren, ouders, leerkrachten en beleidsmakers nog te veel in de mond genomen.

Mogelijke pistes:

- Aan de negatieve communicatie kan weinig gedaan worden. Vanuit onderzoekers wordt al wel een aanbeveling gedaan om deze negatieve term niet meer te gebruiken.
- In het MFIP project komen jongeren aan het woord die op een positieve manier over hun richting vertellen. Er kan bekeken worden om meer testimonials te verzamelen en te verspreiden.

2.2. Technische uitrusting van scholen

b. Grondstoffen en machines

Grondstoffen en machines zijn voor scholen een zware investering en in een aantal gevallen zou ondersteuning hierbij een meerwaarde kunnen zijn.

Mogelijke pistes:

- GRAFOC kan bij scholen o.a. navragen welke papiersoorten en welke formaten ze nodig hebben. Via de kanalen van GRAFOC kan er navraag gedaan worden welke bedrijven overschotten van papier hebben en dit communiceren met de scholen.
- Bedrijven kunnen relevante digitale machines schenken aan scholen waardoor de school niet voor de investeringen staat maar enkel de klikprijzen betaalt. GRAFOC zal navraag doen bij enkele bedrijven om de werkwijze te bekijken.

c. Meer gebruik maken van simulatoren

Drukperssimulatoren kunnen een hulp zijn maar gaan de praktijk aan machines niet kunnen vervangen.

Mogelijke pistes:

GRAFOC had in het verleden tot 12 licenties voor de SHOTS drukperssimulator van SINPASE. Momenteel zijn er nog maar 4 scholen die er gebruik van maken. De afbouw kwam er omdat scholen onvoldoende de software gebruikten.

d. Opleiding voor leerkrachten

De technologie gaat zeer snel en leerkrachten willen blijven.

Mogelijke pistes:

- GRAFOC kan een verbindende rol spelen in de coördinatie van opleidingen voor leerkrachten (en leerlingen van het 6de en 7de) bij leveranciers en bedrijven.
- GRAFOC en PaperPackSkills richten in het najaar 2023 een opleiding DPO in voor leerkrachten en zal dit communiceren met de scholen en nemen hiervoor de kosten op zich.

2.3. Stages en duaal leren

e. Competentieversterking van de jongeren

Steeds meer jongeren hebben een rugzak en er is meer nood aan het werken van de attitudes van deze jongeren. Dit is geen veralgemening of stigmatisering van leerlingen maar de laatste jaren zien scholen en bedrijven wel een verandering.

Mogelijke pistes:

- Onderwijs en industrie hebben de TSO-BSO problematiek aangekaart bij het ministerie van onderwijs. Er kan van uitgegaan worden dat er geen drukken op TSO niveau komt.
- GRAFOC bekijkt samen met de netten en de koepels of er een praktijkvak print (en stage) kan opgenomen worden in de opleiding grafische technieken (TSO)
- Er moet meer ingezet worden op generieke competenties en de attitude van de leerlingen. Hierdoor is er minder tijd om in te zetten op praktijk geven.
- GRAFOC zet reeds in op een opleiding “verbindende communicatie op de werkplek” om de vervroegde uitstroom (dikwijls omwille van attitude) te beperken. GRAFOC blijft promotie voeren voor dit aanbod.

f. Meer werkplekieren

i. Langere stages.

- Bedrijven zijn voorstander om de stageduur uit te breiden en te uniformiseren.
- Scholen vragen meer begeleiding van de leerling op de werkplek door een (erkende) mentor.
- Het wordt steeds moeilijker om stageplaatsen te vinden voor de schermopleidingen.

Mogelijke pistes: GRAFOC biedt een gratis mentoren opleiding aan voor werknemers van PC130 en zal hiervoor promotie voeren bij alle bedrijven die een erkend stagebedrijf zijn (op printmediastages.be)

ii. Combinatie werkplekieren en praktijk op school.

- In bedrijven kunnen jongeren de echte praktijk aanleren. Een leerkracht kan een coachende rol spelen op de werkvloer. Een meer diepgaande uitleg van het productieproces is moeilijk uit te leggen in een bedrijf. Op school (of VDAB) kan er meer in detail gekeken worden bij een stilstaande of traag draaiende machine.

Mogelijke pistes:

- Via sociale en gedrukte media promotie voeren voor werkplekieren met ondersteuning van leerkrachten.
- In 2023 werd promotie gevoerd voor traject van Kunstkaai bij Albe De Coker en Antilope De Bie

- iii. Maak een overzicht van wanneer stages in scholen doorgaan. Bedrijven hebben niet altijd zicht op wanneer welke scholen stages inrichten. De meeste bedrijven staan open voor stages maar weten graag op voorhand wanneer. Last-minute aanvragen zijn praktisch moeilijk realiseerbaar.

Mogelijke pistes:

- Overleggen met de pedagogisch adviseurs of er een overzicht kan gemaakt worden wanneer stages van scholen doorgaan.
- Bekijken hoe we dit het beste kenbaar kunnen maken bij de bedrijven.

- iv. Erken de scholen als volwaardige partner

Mogelijke pistes: Bekijken met pedagogisch adviseurs wat hiermee bedoeld wordt

- v. Recht op stage

Stage is een meerwaarde voor leerling en bedrijf, maar zijn alle leerlingen er klaar voor?

- Moet/kan het recht op stage losgekoppeld worden van de leerplicht? Kan er nagedacht worden dat leerlingen die niet arbeidsmarktrijp zijn niet op stage te sturen?

Mogelijke pistes: GRAFOC zal dit samen met de pedagogisch adviseurs van de netten en de koepels bekijken

g. Duaal leren

- i. Duaal leren kampt (voorlopig) nog met een onvoldoende gekend imago. De standaard trajecten duaal leren groeien traag. 6 scholen bieden duaal leren aan. In het schooljaar 2023-2024 start er nog een extra school en eveneens in het schooljaar 2024-2025.

- [Printmedia duaal](#)
- [Flexodrukker duaal](#)
- [Rotatiedrukker duaal](#)
- [Operator digitaal drukken in de printmedia/kartonverwerking duaal](#)

Mogelijke pistes:

- Via video leerlingen, werkgevers en leerkrachten aan het woord laten wat voor hen de meerwaarde is van duaal leren. Via sociale media deze goede praktijken verspreiden.
- Indien een bedrijf tijdens de duale opleiding een specifiek onderdeel van de opleiding niet kan geven kan deze opleiding eveneens doorgaan in een ander bedrijf of bij een leverancier. GRAFOC kan bekijken welke leverancier welke bijkomende competenties kunnen aanleren aan leerlingen uit duale opleidingen.
- Een praktijkleerkracht kan een belangrijke rol spelen tijdens de opleiding in het bedrijf. De leerkracht kan de mentor ondersteunen in de

pedagogische aanpak van de leerling. GRAFOC overleg hierover tijdens de sectorale partnerschappen duaal leren.

- GRAFOC ondersteunt scholen in hun zoektocht naar duale leerwerkplekken (over de verschillende PC's heen) en ondersteunt bedrijven in hun erkenning als duale leerwerkplek.
- GRAFOC bekijkt om jaarlijks een feedbackmoment duaal leren te houden.
- GRAFOC ondersteunt de intersectorale promotiecampagne duaal leren mee door deze info te verspreiden via digitale kanalen.

- ii. De opleidingsinhoud van een duale opleiding is niet altijd even duidelijk voor de school en het bedrijf.

Mogelijke pistes:

- Aftoetsen met de pedagogisch adviseurs hoe we hier het beste op kunnen inspelen.
- Zijn sectorale opleidingsplannen een meerwaarde en wat moet de inhoud dan zijn. GRAFOC zal dit met de pedagogisch adviseurs bekijken.

2.4. Overleg met vertegenwoordigers van de netten en de koepels

Een aantal zaken kunnen best schooloverschrijdend aangepakt worden. Het regelmatig aftoetsen met de pedagogisch adviseurs van de netten en de koepels is hierin van grote meerwaarde.

Mogelijke pistes:

- GRAFOC nodigt jaarlijks (in december) de pedagogisch adviseurs uit op een raad van bestuur van GRAFOC.
- GRAFOC pleegt regelmatig (informeel) overleg met de pedagogisch adviseurs.